

OD REDAKCJI

Szanowni Przyjaciele *Historyki*,

do Waszych rąk oddajemy 50 tom naszego rocznika. Jak na pismo od początku specjalizujące się w teorii historii (zwanej historycznie metodologią historii) oraz historii historiografii to bardzo długi żywot. Nie był bynajmniej usłany wyłącznie różami. Nie był, bo przecież nie tylko róże kwitną na gruncie historii, a też uznanie dla teorii historii przez brat dziejopisów pracujących na niwie Klio nie zawsze łączyło się z zauważaniem sensu uprawiania choćby skrawka tego ugoru. Dzisiaj zrozumienie dla refleksji o sensie i metodzie postrzegania przeszłości zdobyło sobie daleko większa popularność niż niegdyś. Cieszy nas to niezmiernie, ale bywało inaczej. Od pierwszego numeru (1967 rok) profesor Celina Bobińska, faktyczna twórczyni, pierwsza i długoletnia redaktorka *Historyki*, postać barwna, kontrowersyjna i niezapomniana, musiała poświęcić wiele czasu i energii na ratowanie pisma i utrzymanie ciągłości jego wydawania. Niewiele się zmieniło, gdy w 1996 roku przejęliśmy redakcję pisma z profesorem Maciejem Salamonem. Miałem zaszczyt i przyjemność współpracować z nim do roku 2019, kiedy to w związku z jego przejściem na emeryturę Kolegium Redakcyjne zdecydowało się nadać mu tytuł redaktora honorowego. Zmieniali się sekretarze redakcji, a byli nimi kolejno: Irena Rychlikowa, Irena Homola-Skąpska, po niej zaś Michał Jaskólski, Halina Kozłowska-Sabatowska, Maciej Salamon, Stefan Bielański, Jakub Basista, Marta Kurkowska-Budzan. Z tego grona odeszły od nas Irena Rychlikowa, Irena Homola-Skąpska, Halina Kozłowska-Sabatowska. Obecnie tę odpowiedzialną i pracochłonną funkcję sprawuje doktor Jakub Muchowski, którego od kilku ostatnich numerów wspiera Rafał Swakoń. Zmieniał się skład członków Kolegium Redakcyjnego, ale zawsze ich doświadczenie i wiedza były nieodzowne i dobrze służyły pracy nad kolejnymi wydaniem. Zdarzało się, i to wcale niedawno, że dzięki niektórym z nich udawało się obronić istnienie czasopisma. Od kilku lat mamy przyjemność i zaszczyt korzystać ze współpracy redaktorów gościnnych przy okazji wydawania numerów tematycznych. *Historyka* – jak widać – przetrwała dzięki życzliwości przyjaciół. Przyjaciół teorii historii i historii historiografii, tych piszących na jej łamach, czytających ją i tych korzystających z niej w nauczaniu historii. Wszystkim im składam dzisiaj najserdeczniejsze podziękowania.

W numerze jubileuszowym poświęcamy wiele miejsca najwybitniejszemu polskiemu metodologowi historii, profesorowi Jerzemu Topolskiemu. Nie było

numeru *Historyki* bez tekstu jego autorstwa bądź przywołań jego opinii i prac, tak jak bez Niego nie byłoby współczesnej polskiej teorii historii i historiografii. Traktujemy ten fakt jako nasz hołd złożony pamięci Jerzego Topolskiego.

Mamy nadzieję, że każdy z czytelników znajdzie w tym tomie coś ciekawego. Autorzy artykułów wybaczą nam, że nie wymienię ich tutaj wszystkich. Chciałbym jedynie tytułem wprowadzenia zaznaczyć, że przez pięćdziesiąt kolejnych wydań redakcja starała się zachować zręby stałej konstrukcji pisma. Widać to i w tym numerze. Zaczynamy od artykułu omawiającego najwcześniejszą historię *Historyki* autorstwa sekretarza redakcji Jakuba Muchowskiego i Rafała Swakonia. Przechodzimy potem do części wspomnieniowej o Jerzym Topolskim, którą otwiera artykuł o jego teorii narracji historycznej napisany przez Jana Pomorskiego. Publikowane tu prace są pokłosiem sympozjum naukowego zorganizowanego przez Instytut Historii, Zakład Metodologii Historii oraz Międzydyscyplinarne Seminarium Historyczne Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu w dniach 17–18 grudnia 2018 roku. W bieżących problemach teorii historii szczególnie miejsce zajmuje dwugłos Ewy Domańskiej i Artura Kuli o *Haunting History* Ethana Kleinberga. Dla redakcji *Historyki* nie jest bez znaczenia, że w jubileuszowym numerze tradycyjny dział „Problemy” otwiera artykuł Kalle Philainena, jednego z redaktorów bliskiego nam czasopisma *Rethinking History*. Jednocześnie bardzo wdzięczni jesteśmy Krzysztofowi Pomianowi, że zgodził się na przedruk u nas swego ważnego artykułu o historii świata i historii powszechnej, który otwiera tradycyjny i zawsze niezwykle ważny w *Historyce* dział „Z warsztatu badań historyka”. Wraca na nasze łamy tematyka filozofii analitycznej w artykułach autorstwa młodego katowickiego teoretyka historii Piotra Kowalewskiego. W dziale recenzji Jan Pomorski podejmuje się krytycznego przedstawienia wyjątkowej w naszej historiografii ostatnich lat książki Violetty Julkowskiej.

No cóż, tom pięćdziesiąty *Historyki* jest gotów. Pozostaje nam życzyć owocnej lektury.

W imieniu redakcji
Krzysztof Zamorski
Kraków, 25 sierpnia 2020 r.